

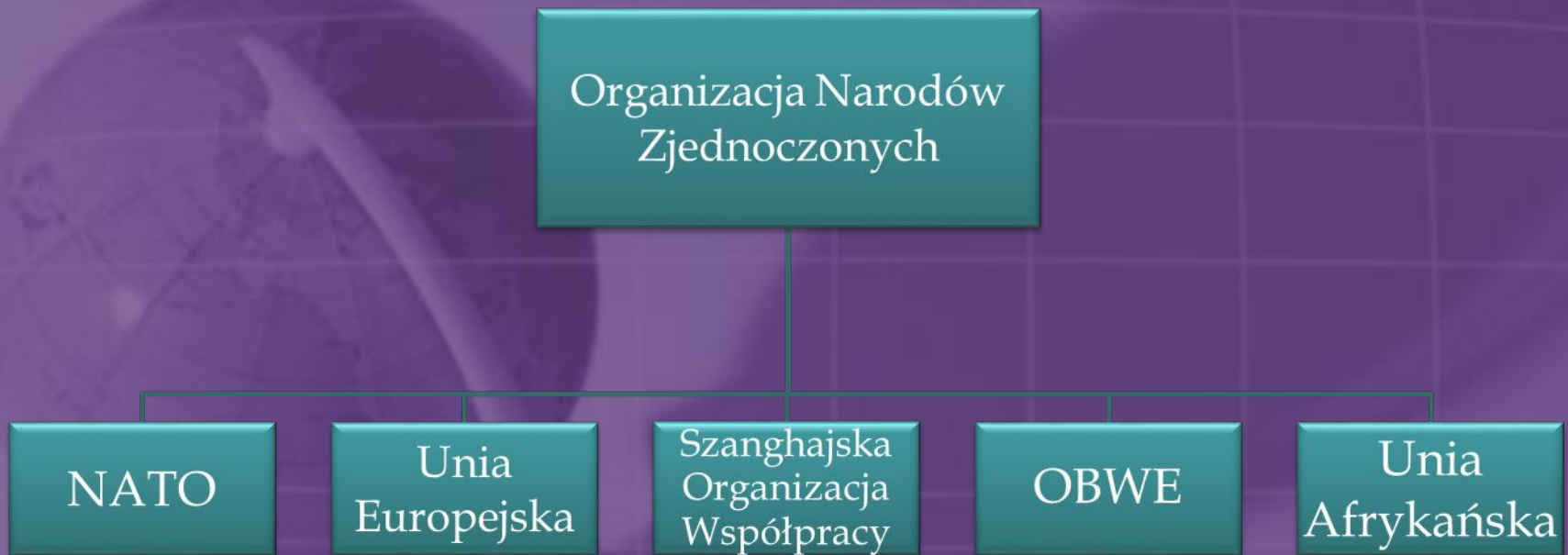
Polityka zagraniczna Unii Europejskiej i Polski

Beata Górka-Winter
październik-styczeń 2015

www.pism.pl
gorka-winter@pism.pl

Organizacje bezpieczeństwa międzynarodowego

Trochę historii

- Traktat Brukselski o wzajemnej obronie (17 marca 1948 r.) – Francja, Wielka Brytania, Belgia, Holandia, Luksemburg (bez Niemiec !). Na jego mocy powstała tzw. Unia Zachodnia. W praktyce nie funkcjonowała.
- Plany utworzenia Europejskiej Wspólnoty Obronnej (EWO) – tzw. **plan Plevena** (24 października 1950 r.) odpowiedź na remilitaryzację Niemiec i przyjęcie ich do NATO;
- **Plan Plevena** zakładał: utworzenie wspólnoty obronnej, która kontrolowałaby proces remilitaryzacji Niemiec; utworzenie wspólnej armii europejskiej pod międzynarodowym dowództwem (27 maja 1948 r. – traktat o ustanowieniu EWO, podpisany na 50 lat); Cele: obrona Europy Zachodniej przed ewentualnym atakiem ZSRR; uniezależnienie się od militarnej pomocy USA; integracja sił zbrojnych w ramach ponadnarodowej struktury;

EWO i EWP

- Struktura instytucjonalna: Komisariat, Rada Ministrów Obrony, Zgromadzenie (organ doradczy), Trybunał;
- Państwa członkowie EWO (sygnatariusze Traktatu) – Niemcy, Francja, Belgia, Holandia, Luksemburg, Włochy
- Kontrowersje: kontrola parlamentarna, demokratyczne środki kontroli
- Siły EWO: 40 dywizji (po 13 tys. żołnierzy)
- 10 marca 1953 r. - projekt traktatu o **Europejskiej Wspólnocie Politycznej** (duże kompetencje czynnika parlamentarnego; EWP jako superstruktura dla EWO i EWWS); Cel: koordynacja polityki zagranicznej państw członkowskich; Organ: Rada Wykonawcza: prowadzenie wspólnej polityki razem z państwami członkowskimi (jednomyślna decyzja Rady Ministrów); sprawy prowadzone przez EWO (Rada Wykonawcza) – kwestią consensusu. Inne organy – Parlament i Trybunał.

Porażka EWO i EWP

- Kontrowersje w samej Francji (niechęć do integracji z Niemcami)
- Symptomy odprężenia w stosunkach międzynarodowych (śmierć Stalina, rozejm w Korei)
- 29 sierpnia 1954 – francuskie ZN odmawia ratyfikacji traktatu o EWO (faktyczna blokada także dla EWP)
- Faktyczny koniec idei politycznej unifikacji Europy na wiele lat; droga integracji funkcjonalnej (nacisk na kwestie gospodarcze, a nie polityczno-militarne); Cele polityczne osiągnęte poprzez integrację gospodarczą (jak zapisano w traktatach rzymskich z 1957 r.).
- Pomimo iż nie wszedł w życie daje impuls do prac nad integracją polityczną, wspólnota polityczna jako struktura nadrzędna, która ma określać cele i środki polityki obronnej. Polityka jako cel nadrzędny, potem – bezpieczeństwo i obrona.

Plany Foucheta (I i II)

- Francuski motor – spory pomiędzy federalistami a zwolennikami budowy jedności Europy na bazie państw narodowych (de Gaulle, lata 50., 60.). „Europa ojczyzn” vs „Europa narodów”.
- 19.X.1961 – (plan Foucheta I) projekt traktatu „Unii Państw” w sprawie wspólnej polityki zagranicznej i obronnej (plus nauka i kultura). Unifikacja polityki obronnej. Proponuje powstanie Rady w formule szefów rządów (spotkania 3 razy do roku, msz – 4 razy do roku). Realizacją zaleceń Rady miałyby się zajmować Komitet Polityczny (siedziba w Paryżu – skład – wyżsi urzędnicy).
- Zastrzeżenia Belgii i Holandii (kwestia NATO, Wielkiej Brytanii)
- Plan Foucheta II – 18 stycznia 1962 r.; Odrzucony mimo że poprawiony. Czynniki polityczne.

Ustanowienie EWP – Raport Luksemburski

- Haga – szczyt szefów państw i rządów „szóstki” w dniu 1-2 grudnia 1969 r. (renesans idei współpracy politycznej we Wspólnocie Europejskiej). Zapowiedź koordynacji polityki na rzecz budowy unii politycznej (koncepcja George’a Pompidou). Propozycja regularnych spotkań ministrów spraw zagranicznych, by dyskutować o „problemach świata” i podjąć próby „harmonizacji polityki zagranicznej. Na wniosek Niemiec ministrowie zobowiązani do zbadania, w jaki sposób można osiągnąć postęp w sprawie unifikacji politycznej.
- Raport Luksemburski – przyjęty na spotkaniu Rady Ministrów WE – 27 października 1970 r., Luksemburg; Utworzono **Europejską Współpracę Polityczną (EWP). W ramach EWP prowadzono konsultacje polityczne.**

Lata 90. – uwarunkowania CSDP

- Rozpad ZSRR
- Konflikty lokalne zamiast globalnych (ZSRR, b. Jugosławia)
- UE powołuje CFSP (WPZIB) w Traktacie z Maastricht (1992)
- W ramach NATO – koncepcja ESDI (szczyt w 1994 r.)
- Tzw. porozumienie Berlin plus (UE-NATO), 1996

Traktat Amsterdamski z 1997 r.

- Art. J 7
- Unia Zachodnioeuropejska (UZE) stanowi integralną część rozwoju Unii, zapewniając Unii dostęp do zdolności operacyjnej, zwłaszcza w związku z ustępem 2. Wspomaga Unię w określaniu aspektów obronnych wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, stosownie do niniejszego artykułu. W związku z tym Unia zachęca do ustanowienia ściślejszych stosunków instytucjonalnych z UZE, mając na względzie możliwość włączenia UZE do Unii, jeśli Rada Europejska tak zadecyduje. W takim przypadku Rada Europejska zaleca Państwom Członkowskim podjęcie decyzji zgodnie z ich odpowiednimi wymogami konstytucyjnymi.

Traktat Amsterdamski z 1997 r.

- Polityka Unii, określona w niniejszym artykule, nie uchybia specyficznemu charakterowi polityki bezpieczeństwa i obronnej niektórych Państw Członkowskich. Szanuje ona wynikające z Traktatu Północnoatlantyckiego zobowiązania Państw Członkowskich, które uważają, że ich wspólna obrona jest wykonywana w ramach Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego (NATO) oraz jest zgodna z przyjętą w tych ramach wspólną polityką bezpieczeństwa i obroną.

Traktat Amsterdamski z 1997 r.

- Stopniowe określanie wspólnej polityki obronnej będzie wspierane, w zakresie, w jakim Państwa Członkowskie uznają to za właściwe, współpracą między nimi w dziedzinie zbrojeń.
- 2. Sprawy określone w niniejszym artykule obejmują misje humanitarne i ratunkowe, misje utrzymania pokoju oraz misje zbrojne służące zarządzaniu kryzysami, w tym przywracaniu pokoju.
- 3. Unia zwracać się będzie do UZE w celu opracowania i wykonywania swych decyzji oraz przedsięwzięć mających wpływ na kwestie polityczno-obronne.

Traktat Amsterdamski z 1997 r.

- Traktat wprowadził urząd wysokiego przedstawiciela ds. wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, który miał zagwarantować, że działania UE będą bardziej spójne i widoczne.
- Funkcję tę powierzono sekretarzowi generalnemu Rady Unii Europejskiej, który wspomagał Radę UE w kwestiach związanych z polityką zagraniczną.
- Pierwszym sprawującym urząd był Niemiec Juergen Trumpf (przez pierwszych kilka miesięcy 1999 roku), który został zastąpiony przez Hiszpana, byłego sekretarza NATO Javiera Solanę.
- Na prośbę kraju sprawującego przewodnictwo, przedstawiciel mógł w imieniu Rady prowadzić dialog ze stronami trzecimi.

Traktat Amsterdamski z 1997 r.

- Mimo utworzenia stanowiska przedstawiciela, Rada w dalszym ciągu mogła wyznaczać specjalnych wysłanników, którzy pełnili misję w niespokojnych regionach, np. krajach dawnej Jugosławii.
- Jako jeden z instrumentów wspólnej polityki zagranicznej Traktat wprowadził też tzw. wspólne strategie, które miały określone cele, czas realizacji i środki zapewniane przez kraje członkowskie.

Deklaracja z Saint Malo (4 grudnia, 1998)

- **FRANCO-BRITISH SUMMIT JOINT DECLARATION ON EUROPEAN DEFENSE**
- The European Union needs to be in a position to play its full role on the international stage. This means making a reality of the Treaty of Amsterdam, which will provide the essential basis for action by the Union. It will be important to achieve full and rapid implementation of the Amsterdam provisions on CFSP. This includes the responsibility of the European Council to decide on the progressive framing of a common defence policy in the framework of CFSP. The Council must be able to take decisions on an intergovernmental basis, covering the whole range of activity set out in Title V of the Treaty of European Union.

Deklaracja z Saint Malo

(4 grudnia 1998)

- To this end, the Union must have the capacity for autonomous action, backed up by credible military forces, the means to decide to use them and a readiness to do so, in order to respond to international crises.

In pursuing our objective, the collective defence commitments to which member states subscribe (set out in Article 5 of the Washington Treaty, Article V of the Brussels Treaty) must be maintained. In strengthening the solidarity between the member states of the European Union, in order that Europe can make its voice heard in world affairs, while acting in conformity with our respective obligations in NATO, we are contributing to the vitality of a modernised Atlantic Alliance which is the foundation of the collective defence of its members.

Deklaracja z Saint Malo

(4 grudnia 1998)

- Europeans will operate within the institutional framework of the European Union (European Council, General Affairs Council and meetings of Defence Ministers).

The reinforcement of European solidarity must take into account the various positions of European states.

The different situations of countries in relation to NATO must be respected.

Deklaracja z Saint Malo

(4 grudnia 1998)

- In order for the European Union to take decisions and approve military action where the Alliance as a whole is not engaged, the Union must be given appropriate structures and a capacity for analysis of situations, sources of intelligence and a capability for relevant strategic planning, without unnecessary duplication, taking account of the existing assets of the WEU and the evolution of its relations with the EU. In this regard, the European Union will also need to have recourse to suitable military means (European capabilities pre-designated within NATO's European pillar or national or multinational European means outside the NATO framework).

Deklaracja z Saint Malo

(4 grudnia 1998)

- Europe needs strengthened armed forces that can react rapidly to the new risks, and which are supported by a strong and competitive European defence industry and technology.

5. We are determined to unite in our efforts to enable the European Union to give concrete expression to these objectives./.

Szczyt RE w Kolonii (1999)

- Pojęcie Europejskiej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony (*European Security and Defence Policy* – ESDP) formalnie po raz pierwszy pojawiło się na posiedzeniu Rady Europejskiej w Kolonii (czerwiec 1999 r.). UE rozpoczęła intensywne prace nad stworzeniem odpowiednich instytucji i środków pozwalających jej na prowadzenie tzw. autonomicznych operacji kryzysowych w sytuacji, gdyby Sojusz Północnoatlantycki, jako całość, nie był zainteresowany zaangażowaniem w rozwiązanie konkretnego konfliktu.

Szczyt UE w Helsinkach (1999)

- Decyzje o charakterze normatywnym, prowadzące do faktycznego rozwoju EPBiO w ramach II filaru UE (Wspólna Polityka Zagraniczna i Bezpieczeństwa – WPZiB) zawarte zostały w raporcie przyjętym na szczycie UE w Helsinkach (grudzień 1999 r.).
- Ustanowiono tzw. Hesinki Headline Goal (1999)
- Postanowienia kolejnej Rady Europejskiej w Santa Maria da Feira, przyjęte w czerwcu 2000 r., stworzyły ramy współpracy UE w zakresie EPBiO z państwami trzecimi, w tym z europejskimi członkami NATO, nie należącymi do UE.

Europejska Strategia Bezpieczeństwa XII 2003 r.

- „Bezpieczna Europa w lepszym świecie”
- Nigdy w historii nie byliśmy bardziej bezpieczni
- Rola Stanów Zjednoczonych w integracji europejskiej
- Przed państwami UE nadal stoją wyzwania i zagrożenia
- UE jest graczem globalnym, ponosi odpowiedzialność za bezpieczeństwo światowe
- Główne problemy: cywilne ofiary konfliktów, problemy ubóstwa i chorób
- Bezpieczeństwo jako konieczny warunek wstępny rozwoju

Europejska Strategia Bezpieczeństwa XII 2003 r.

- Konkrowanie o zasoby naturalne (woda, globalne ocieplenie, migracje)
- Zależność energetyczna (import ropy i gazu, 50%-70% w 2030 r.) – Bliski Wschód, Rosja, Afryka Północna

Główne zagrożenia

- Atak na wielką skalę: NIE !
- Terroryzm
- Rozprzestrzenianie broni masowego rażenia
- Konflikty regionalne
- Niewydolność państw
- Przestępczość zorganizowana

Cele strategiczne

- Przeciwdziałanie zagrożeniom
- Budowanie bezpieczeństwa w naszym sąsiedztwie
- Porządek międzynarodowy budowany na efektywnych stosunkach wielostronnych

Instrumenty

- Zwiększenie aktywności
- Zwiększenie zdolności
- Zwiększenie spójności
- Współpraca z partnerami

Sprawozdanie z realizacji ESB z 2008 r. (Javier Solana)

- „Utrzymanie bezpieczeństwa w zmieniającym się świecie”
- Przed UE stoją większe obowiązki niż kiedykolwiek
- UE jest „oazą stabilności”
- Europa stoi przed coraz bardziej złożonymi problemami i zagrożeniami
- Żadne z zagrożeń nie znikło, a niektóre stały się jeszcze bardziej złożone

Sprawozdanie z realizacji ESB z 2008 r. (Javier Solana)

- Nowe zagrożenia: cyberbezpieczeństwo, bezpieczeństwo energetyczne, zmiany klimatyczne;
- Piractwo, broń strzelecka i lekka, miny przeciwpiechotne, amunicja kasetowa

EPBIO – założenia traktatowe

- Traktat z Lizbony (13 grudnia 2007/2009) powołuje **Wspólną Politykę Bezpieczeństwa i Obrony (WPBiO)** – wcześniej EPBiO. WPBiO jest integralną częścią WPZiB.
- Główny cel – ustanowienie wspólnej obrony europejskiej (choć odłożone na czas nieokreślony)
- Istotne novum w Traktacie z Lizbony – klauzula solidarności
- W zakresie WPBiO (6.1.2) Traktat z Lizbony wprowadza klauzulę solidarności (wzajemnej obrony), zgodnie z którą wszystkie państwa członkowskie mają obowiązek udzielić pomocy zaatakowanemu państwu członkowskiemu.
- Pozostaje współpracą międzyrządową
- Możliwość rozwinięcia współpracy w **formule permanentnej współpracy strukturalnej**
- **Misje** WPBIO finansowane głównie z budżetu państw członkowskich (nie z budżetu UE !)
- **Traktat z Lizbony** - stworzenie stanowiska Wysokiego Przedstawiciela Unii do spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa oraz Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych

Klauzula wzajemnej obrony

- W przypadku gdy jakiekolwiek Państwo Członkowskie stanie się ofiarą zbrojnej agresji na jego terytorium, pozostałe Państwa Członkowskie mają w stosunku do niego obowiązek udzielenia pomocy i wsparcia przy zastosowaniu wszelkich dostępnych im środków, zgodnie z artykułem 51 Karty Narodów Zjednoczonych. Nie ma to wpływu na szczególny charakter polityki bezpieczeństwa i obrony niektórych Państw Członkowskich.

Klauzula solidarności

1. Unia i jej Państwa Członkowskie działają wspólnie w duchu solidarności, jeżeli **jakiegokolwiek Państwo Członkowskie stanie się przedmiotem ataku terrorystycznego lub ofiarą klęski żywiołowej lub katastrofy spowodowanej przez człowieka**. Unia mobilizuje wszystkie będące w jej dyspozycji instrumenty, w tym środki wojskowe udostępnione jej przez Państwa Członkowskie, w celu:
  - a) — zapobiegania zagrożeniu terrorystycznemu na terytorium Państw Członkowskich, ochrony instytucji demokratycznych i ludności cywilnej przed ewentualnym atakiem terrorystycznym, udzielenia pomocy Państwu Członkowskiemu na jego terytorium, na wniosek jego władz politycznych, w przypadku ataku terrorystycznego,
  - b) udzielenia pomocy Państwu Członkowskiemu na jego terytorium, na wniosek jego władz politycznych, w przypadku klęski żywiołowej lub katastrofy spowodowanej przez człowieka.

Klauzula solidarności

- 2. Jeżeli Państwo Członkowskie stało się przedmiotem ataku terrorystycznego lub ofiarą klęski żywiołowej lub katastrofy spowodowanej przez człowieka, na prośbę jego władz politycznych inne Państwa Członkowskie udzielają mu pomocy. W tym celu Państwa Członkowskie koordynują swoje działania w ramach Rady.
- 3. Stanowiąc na wspólny wniosek Komisji i wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, Rada przyjmuje decyzję określającą warunki zastosowania przez Unię niniejszej klauzuli solidarności. Rada stanowi zgodnie z artykułem 31 ustęp 1 Traktatu o Unii Europejskiej, jeżeli decyzja ta ma wpływ na kwestie obronne. Parlament Europejski jest informowany.

Klauzula solidarności – art. 222 TUE

- W zakresie niniejszego ustępu i bez uszczerbku dla artykułu 240, Radę wspomagają Komitet Polityczny i Bezpieczeństwa, wspierany przez struktury powstałe w ramach wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony, oraz komitet, o którym mowa w artykule 71, które, w stosownych przypadkach, przedstawiają Radzie wspólne opinie.

4. W celu umożliwienia podjęcia skutecznych działań przez Unię i jej Państwa Członkowskie, Rada Europejska systematycznie ocenia zagrożenia dla Unii.

Nowe rodzaje operacji

- Wcześniej (tzw. zadania petersberskie)
- Operacje humanitarne i ratownicze
- Zapobieganie konfliktom oraz peace-keeping
- Crisis management
- **Traktat Lizboński dodaje:**
- Wspólne operacje rozbrojeniowe
- Doradztwo militarne i pomoc militarna
- Działania w tzw. stabilizacji postkonfliktowej

Delegowanie zadań

Rada Europejska definiuje cele i zadania WPBIO oraz generalne warunki jej wdrażania. Na mocy Traktatu Lizbońskiego Rada może delegować wdrażanie danego zadania grupie państw członkowskich, które zechcą się tego podjąć i są w posiadaniu odpowiednich środków cywilnych i wojskowych. Państwa te muszą regularnie informować Radę o postępach w implementacji tych zadań. Zobowiązane są również do działania w porozumieniu z Wysokim Przedstawicielem ds. Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa.

Kompetencje Rady Europejskiej

- najważniejszy organ polityczny UE
- obraduje w składzie przywódców państw lub szefów rządów państw
- od niej pochodzą główne impulsy dotyczące rozwoju integracji europejskiej
- początkowo kompetencje Rady miały charakter pozatraktatowy w sferze WPBiO
- od Traktatu Amsterdamskiego – RE upoważniona do podejmowania decyzji w kwestiach obronności
- Od 199 r. co pół roku podejmowane decyzje mające wpływ na rozwój zdolności wojskowych

Kompetencje Rady Europejskiej- art. 24 TL

- Definiowanie strategicznych interesów UE
- Ustalanie oraz wskazywanie ogólnych wytycznych i strategicznych kierunków w zakresie WPZiB
- Określanie wspólnego podejścia stanowiącego przedmiot ogólnego zainteresowania oraz podejmowanie niezbędnych decyzji
- Art. I-22 – RE wybiera przewodniczącego RE (2,5 roku), który reprezentuje UE w stosunkach zewnętrznych w ramach WPZiB (Herman van Rompuy, Donald Tusk). Może też tę kadencję skrócić.

- Konto D. Tuska na TT: @eucopresident
- W razie potrzeby, przewodniczący Rady Europejskiej może zwołać nadzwyczajne posiedzenie Rady Europejskiej w celu określenia strategicznych kierunków polityki Unii w obliczu takiej sytuacji.

-

Kompetencje Rady UE w sferze WPBiO

- Rozwija WPBiO na podstawie ogólnych wytycznych RE
- Ogrywa wiodącą rolę w procesie decyzyjnych systemu reagowania kryzysowego
- Określa i inicjuje główne kierunki i decyduje o konkretach
- Zbiera się w składzie ministrów spraw zagranicznych jako Rada ds. Ogólnych i Stosunków Zewnętrznych
- zapewnianie jednolitości, spójności i skuteczności działań Unii (wraz z wysokim przedstawicielem)
- umożliwienie wymiany poglądów i informacji między państwami członkowskimi
- upoważnianie do podjęcia rokowań, wydawania wytycznych negocjacyjnych;
- upoważnianie do podpisywania i zawieranie umów (od. 2009 r. UE ma osobowość prawnomiędzynarodową)

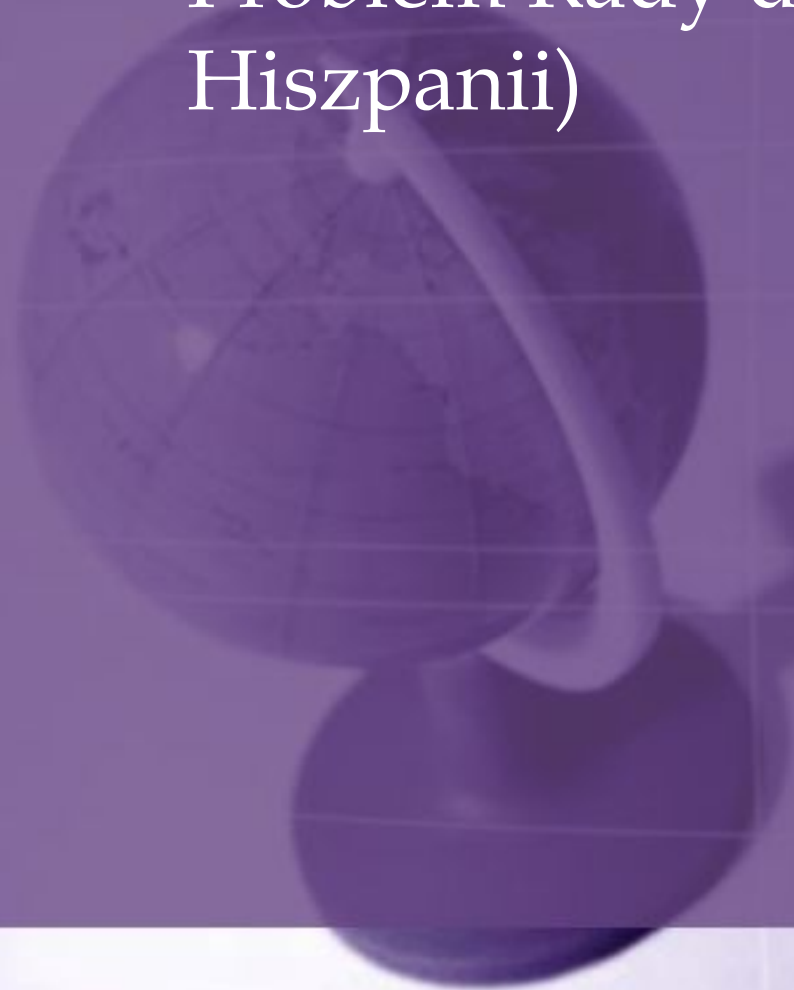
Proces podejmowania decyzji

- Traktat z Maastricht (jednomyślnie z wyłączeniem Danii; kwalifikowana – tylko wspólne działania i stanowiska po uprzedniej zgodzie wszystkich)
- Traktat Amsterdamski – kwalifikowana, wspólne działania i stanowiska ustalone w ramach wspólnych strategii oraz ich realizacja;
- wyjątki – ważne względy polityki narodowej; decyzje mające implikacje obronne lub wojskowe – każdorazowe użycie siły to decyzja jednomyślna
- Konstrukttywne wstrzymanie się od głosu (jednomyślnie bez państwa wstrzymującego – tylko dla państw mających mniej niż $\frac{1}{3}$ głosów ważonych)

Realizacja WPZiB (instrumenty)

- Decyzje odnoszące się do celów strategicznych i interesów UE
- Decyzje wykonawcze w postaci działań lub stanowisk, które powinny być podjęte przez UE
- Decyzje określające podejście UE do danego problemu
- (w dziedzinie WPZiB nie można podejmować żadnych aktów ustawodawczych !!!)

- Problem Rady ds. Obrony (propozycja Hiszpanii)

Kompetencje Wysokiego Przedstawiciela do spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa

- Na mocy traktatu lizbońskiego utworzona została funkcja Wysokiego Przedstawiciela Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa, którego rolą jest prowadzenie polityki zagranicznej Unii Europejskiej (UE).
- Zadania wysokiego przedstawiciela przypisane były wcześniej w ramach UE dwóm osobom:
  - Wysokiemu Przedstawicielowi do Spraw Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa (WPZiB),
  - komisarzowi do spraw stosunków zewnętrznych.

Kompetencje Wysokiego Przedstawiciela do spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa

- Wysoki przedstawiciel aktywnie uczestniczy we wspólnej polityce zagranicznej i bezpieczeństwa Unii. Bierze przede wszystkim udział w **kształtowaniu** tej polityki, przedkładając propozycje Radzie i Radzie Europejskiej. Następnie **wykonuje** przyjęte decyzje z upoważnienia Rady.
- Pełni funkcję **reprezentacji**. Prowadzi dialog polityczny z państwami trzecimi i wyraża stanowisko UE w organizacjach międzynarodowych.
- Zapewnia w ramach Rady spójność i ciągłość prac w zakresie polityki zagranicznej UE. W tym celu przewodniczy Radzie do Spraw Zagranicznych,
- Ponosi w ramach Komisji odpowiedzialność za jej obowiązki w dziedzinie stosunków zewnętrznych. Odpowiada też za koordynację polityki zagranicznej i innych polityk oraz służb Komisji.

Kompetencje Wysokiego Przedstawiciela do spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa

- Na mocy traktatu lizbońskiego kompetencje związane ze wspólną polityką zagraniczną i bezpieczeństwem podlegają jednej osobie. Dzięki temu działania zewnętrzne UE mają być bardziej spójne, skuteczne i wyraźne.
- Jednak wysoki przedstawiciel nie ma monopolu na reprezentację UE na zewnątrz. W ramach traktatu lizbońskiego do reprezentowania UE na zewnątrz uprawniony jest na swoim poziomie przewodniczący Rady Europejskiej, nie ograniczając uprawnień wysokiego przedstawiciela. W traktacie nie określono jednak, jak prace między tymi dwoma urządzeniami mają być podzielone, pozostawiając kwestię tego podziału do rozwiązania w praktyce.

Komitet Polityczny i Bezpieczeństwa (Political and Security Committee – PSC)

- . Jest to podstawowe ciało decyzyjne w zakresie bieżących spraw dotyczących polityki bezpieczeństwa. PSC wypracowuje decyzje Rady UE oraz sprawuje polityczny nadzór nad ich wdrażaniem. W spotkaniach, które odbywają się z reguły dwa razy w tygodniu, uczestniczą przedstawiciele narodowi przy PSC w randze ambasadora. Komitet jest odpowiedzialny przed Radą UE.

PSC otrzymuje opinie ze strony Komitetu ds. Cywilnych Aspektów Zarządzania Kryzysowego CIVCOM w zakresie cywilnego wymiaru zarządzania kryzysowego. Do zadań CIVCOM należy między innymi planowanie i monitorowanie przebiegu misji cywilnych. Natomiast **Grupa Polityczno-Wojskowa (PMG)** odpowiada za aspekty polityczno-wojskowe WPBiO i opracowywanie koncepcji i instrumentów dotyczących operacji wojskowych i cywilno-wojskowych Unii.

Komitet Wojskowy

- PSC otrzymuje także rekomendacje od Komitetu Wojskowego UE (EU Military Committee – EUMC) stanowiącego najwyższe forum konsultacji krajów członkowskich w sprawach militarnych. Komitet dostarcza rekomendacji dla PSC.
- Prace Komitetu wspiera Grupa Robocza Komitetu Wojskowego (EUMC Working Group). W spotkaniach EUMC, które odbywają się raz w tygodniu, uczestniczą wojskowi przedstawiciele państw członkowskich.

Wspólne siły europejskie

- **Eurofor** (Hiszpania, Francja, Włochy, Portugalia)
- **Eurocorps** (Niemcy, Belgia, Hiszpania, Francja, Luksemburg)
- **Euromarfor** (Hiszpania, Francja, Włochy, Portugalia)
- **the European Air Group** (Niemcy, Belgia, Hiszpania, Francja, Włochy, Holandia, Wielka Brytania)

European Battlegroups

- Stworzenie grup bojowych ma zapewnić Unii Europejskiej zdolność do błyskawicznego reagowania na kryzysy poza terytorium UE
- Pomysł utworzenia grup bojowych w Unii Europejskiej powstał w 2004 r.
- Wobec trudności z wywiązaniem się ze zobowiązań, jakie przyjęli na siebie członkowie UE w zakresie stworzenia Europejskich Sił Szybkiego Reagowania (do 2003 r. miały one liczyć ok. 100 tys. żołnierzy zdolnych do przerzutu w rejon
- konfliktu w czasie 60 dni), zdecydowano się na realizację projektu w innej postaci.

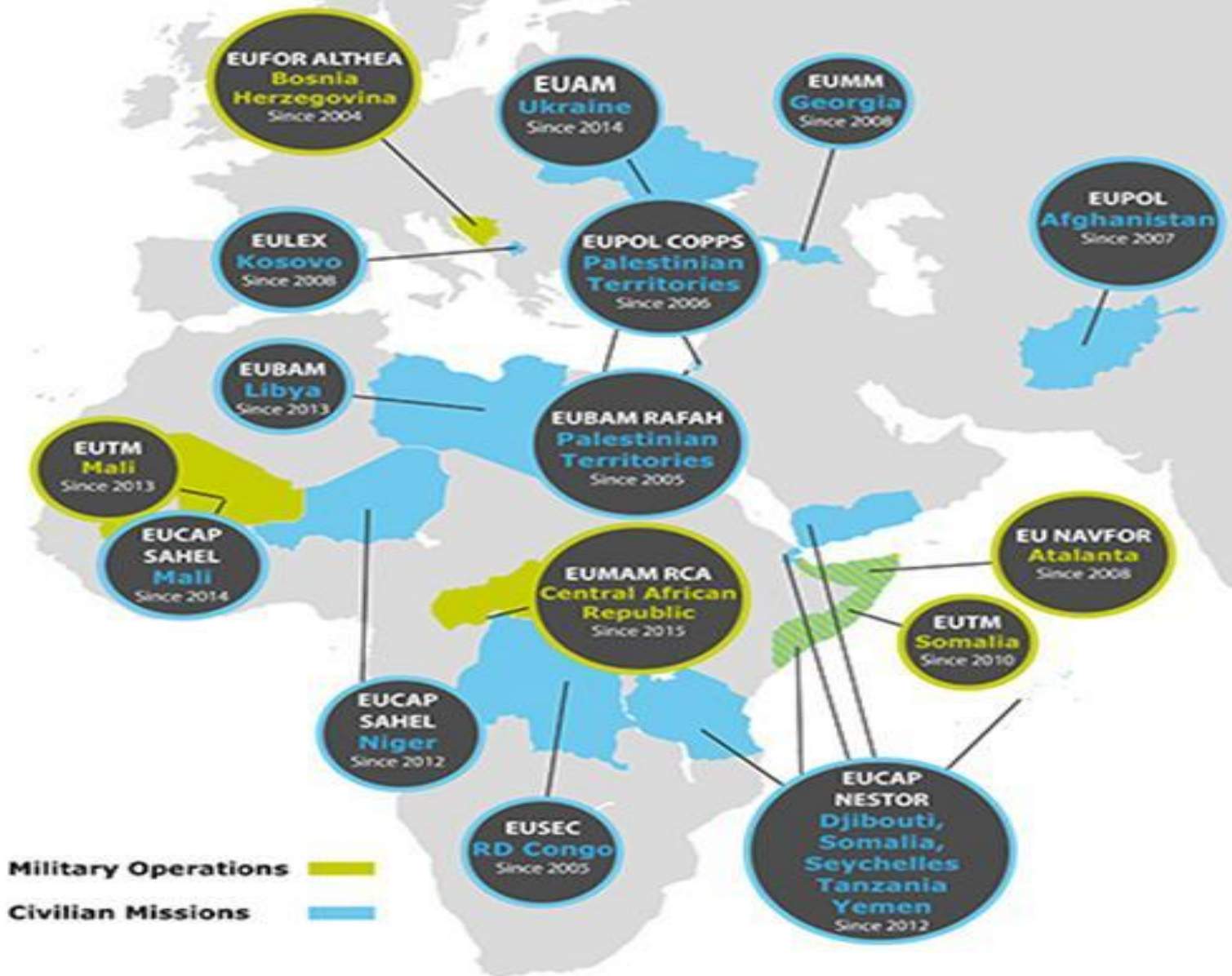
European Battlegroups

- Po sformowaniu i osiągnięciu pełnej gotowości bojowej BG mają stanowić trzon Europejskich Sił Szybkiego Reagowania i posiadać zdolność do wypełniania zadań wynikających z art. 17 ust. 2 Traktatu o Unii Europejskiej oraz Europejskiej Strategii Bezpieczeństwa, a zatem do przeprowadzania misji humanitarnych i ratunkowych, misji utrzymania pokoju (peace-keeping) oraz misji zarządzania kryzysami, w tym przywracaniu pokoju (peace-enforcement), wspólnych operacji rozbrajania itp.

European Battlegroups

Operacje grup bojowych z założenia będą miały charakter ekspedycyjny. Decyzję o użyciu BG podejmuje jednomyślnie Rada Unii Europejskiej. W pięć dni po zatwierdzeniu propozycji grupa powinna być gotowa do rozmieszczenia, a w 10 dni po podjęciu decyzji – rozlokowana w rejonie działań. Czas trwania misji przewidziano na około 30 dni, a po otrzymaniu odpowiedniego wsparcia –nawet na 120 dni. Operacja przeprowadzana przez BG może być samodzielna lub stanowić wstęp do działań na większą skalę.

Operacje Unii Europejskiej

Military operations
Civilian missions

Operacije UE

- [EUAVSEC South Sudan](#)
- [EUCAP Nestor](#)
- [EUCAP SAHEL/Niger](#)
- [EUBAM Moldova/Ukraine](#)
- [EUBAM Rafah](#)
- [EUFOR ALTHEA BiH](#)
- [EUJUST LEX Irak \(EU Integrated Rule of Law Mission\)](#)
- [EUMM Gruzja](#)
- [EUPOL Afghanistan](#)
- [EUPOL COPPS](#)
- [EUPOL RD CONGO](#)
- [EUSEC RD CONGO](#)
- [EULEX Kosovo](#)
- [EUNAVFOR ATALANTA Somalia](#)
- [EUTM Somalia](#)
- [EUTM Mali](#)
- [EUBAM Libia](#)

Uwarunkowania

- Kolonialna przeszłość niektórych państw (więzi polityczne, gospodarcze, kulturowe)
- „Kompleks Jugosławii”

Operacje UE

- Misje cywilne: misje policyjne i wsparcia kontroli granicznej (duże zasoby ludzkie zazwyczaj), misje doradcze reformy sektora bezpieczeństwa, misje doradztwa prawnego, misje obserwacyjne (monitorujące).
- Operacje wojskowe (nie interwencje!): Atalanta, Concordia, Artemis, EUFOR Althea, EUFOR Czad/RSA, EUFOR RD Congo

Trendy

- Zwiększenie zakresu przedmiotowego
- Zwiększanie liczby
- Zwiększanie zasięgu terytorialnego
- Wzrost wydatków z budżetu UE i państw członkowskich na operacje
- Misje niskiego ryzyka

Ważne Instytucje UE

- Europejska Agencja Obrony (EDA – European Defence Agency ; www.eda.europa.eu)
- EUISS – European Union Institute for Security Studies (słynne „Chaillot Papers)
- Centrum Satelitarne Unii Europejskiej (EUSC The European Union Satellite Centre) – Torrejon, Hiszpania, od 2002 r.

Europejska Agencja Obrony

- powołana do życia przez tzw. wspólne działanie Rady Unii Europejskiej 12 lipca 2004 roku
- Ma działać na rzecz poprawy zdolności obronnych Unii Europejskiej, wspierać badania, koordynować zamówienia rządów krajów członkowskich w zakresie uzbrojenia i przemysłu obronnego UE.
- Agencja jest organizacją międzyrządową i działa w ramach jednolitej struktury instytucjonalnej UE

Zadania EDA

- określanie we współpracy z innymi instytucjami UE wymagań w zakresie rozwoju zdolności operacyjnych,
- promowanie i koordynacja procesu harmonizacji wymagań wojskowych,
- wsparcie dla wspólnych prac badawczo-rozwojowych oraz proponowanie programów wielonarodowych w zakresie współpracy zbrojeniowej w Europie.
- harmonizacja w ramach Unii Europejskiej przepisów i zasad dotyczących zakupów uzbrojenia i sprzętu wojskowego

EDA

- Agencja skupia państwa członkowskie UE z wyjątkiem Chorwacji i Danii. Dania nie bierze udziału w realizacji Europejskiej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony.
- Obecny dyrektor wykonawczy Agencji: Jorge Domecq (z Hiszpanii)
- Szef : Federica Mogherini (z urzędu)

Stanowisko Polski wobec CSDP

- Trudności w okresie przedakcesyjnym (poza UE, kwestie NATO-osłabienie, marginalizacja roli - dyskryminacja, likwidacja UZE);
- Polska od początku deklaruje wkład w rozwój Europejskich Sił Szybkiego Reagowania (brygada ramowa 1,5 – 2 tys. żołnierzy; lotnicza grupa poszukiwawczo-ratownicza; samolot transportowy; dwa trałowce; samolot poszukiwawczo-ratowniczy; sekcję Żandarmerii Wojskowej)
- Określana w polskiej strategii bezpieczeństwa jako drugi filar bezpieczeństwa narodowego RP
- Udział w formowaniu Grup Bojowych (Niemcy, Słowacja, Litwa, Łotwa, PL jako „państwo ramowe”; na dyżurze w 2010 r.; Wyszehradzka Grupa Bojowa - 2015, Weimarska Grupa Bojowa - 2013)
- Zaangażowanie w prace badawczo-rozwojowe, wzmacnianie europejskiego rynku zbrojeniowego, reagowanie kryzysowe, Europejskiej Agencji Obrony (wiceszef EDA – Adam Sowa)

- Istotna zmiana stanowiska po 2007 r. (wcześniej torpedowanie rozwoju CSDP); istotna inicjatywa chobielińska – (lipiec 2009, spotkanie Sikorski-Kouchner)
- Paryż, listopad 2009 - prezydent Nicolas Sarkozy i premier Donald Tusk podpisują deklarację w sprawie bezpieczeństwa i obrony.
- List ministrów spraw zagranicznych i ministrów obrony Trójkąta Weimarskiego (6 grudnia 2010 r.) skierowany do wysokiej przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa Catherine Ashton; Zaproponowano: prowadzenie prac na trzech poziomach. Na szczeblu strategicznym - poprawę zdolności planowania i realizowania cywilno -wojskowych i wojskowych operacji reagowania kryzysowego w oparciu o istniejące struktury. Na szczeblu operacyjnym – prace nad zwiększeniem zdolności prowadzenia

działań wojskowych. Na szczeblu taktycznym – działania nad przystosowaniem grup bojowych do potrzeb operacyjnych. W liście przekonywano o konieczności wzmocnienia struktur planistycznych europejskich operacji bezpieczeństwa, dopuszczając stworzenie wspólnego cywilno-wojskowego dowództwa operacyjnego UE, komplementarnego z narodowymi i natowskimi zasobami. Wszystkie te przedsięwzięcia miałyby się odbywać w ramach ustanowionej Traktatem z Lizbony stałej współpracy strukturalnej. Jak pisano w liście, trzem krajom chodzi o zwiększenie zdolności WPBiO, uczynienie jej bardziej efektywną kosztowo i skuteczną, a ma się to odbywać w pełnej współpracy i komplementarności z NATO.

Propozycje polskiej prezydencji (2 połowa 2011 r.)

- Wzmocnienie współpracy NATO-UE (poziom operacyjny i taktyczny, wspólne zdolności; reforma porozumienia Berlin Plus – kwestie planistyczne)
- Wzmocnienie współpracy cywilno-wojskowej w UE (reforma struktur planistyczno-dowódczych – stworzenie stałego unijnego Dowództwa Operacji)
- Wzmocnienie współpracy z partnerami (głównie wschodnimi, w duchu Partnerstwa Wschodniego z 2008 r.)
- Wzmocnienie zdolności wojskowych UE (Grupy Bojowe i wyposażenie ich w kluczowe zdolności – rozpoznanie i śledzenie celu, bezpośrednie wsparcie lotnicze, walka elektroniczna, transport taktyczny)
- Słabo zrealizowane (blokada UK i Francji !!!)

Ocena zaangażowania

- Duży udział w prowadzonych przez UE misjach i operacjach (Macedonia, Kongo, BiH, Czad, Kosowo, Afganistan, Gruzja); GB UE, Europejskie Siły Żandarmerii
- Niskie zaangażowanie w budowanie zdolności cywilnych
- Bardzo duże zaangażowanie polityczne na „odcinku wschodnim (Gruzja, Ukraina), ale także w misjach afrykańskich.